

Nr 100.

Av herr **Bergman** och herr **Björck, John**, om ökat anslag till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar.

Bland anslagen under 8:de huvudtiteln föreslås i punkt 198: 3 ett reservationsanslag för nästa budgetår å 199,000 kronor till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar.

Detta anslag bestämdes år 1922 till ej mindre än 400,000 kronor och har visserligen med hänsyn till kristidens statsfinansiella besparingsbehov sedan nedgått. För budgetåret 1932/1933 utgick det med 300,000 kronor och har därefter ytterligare sänkts, så att det under innevarande budgetår uppgår till endast 199,300 kronor.

Skolöverstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1935 erinrat, att överstyrelsen under ett flertal år framhållit, att föreläsningsanstalterna vore i behov av ökade statsbidrag, därest en kvalitativt högtstående föreläsningsverksamhet skulle kunna bedrivas, samt lämnat vissa uppgifter, som enligt överstyrelsens förmenande vittnade om att intresset för detta slag av folkbildningsverksamhet fortfarande vore livligt. I anledning härav har överstyrelsen hemställt om en höjning av anslaget med 100,700 kronor till 300,000 kronor.

Statsrådet förklarar sig emellertid ej heller i år kunna bifalla framställningen och anför nu följande skäl däremot:

»En faktor, som hittills synes mig hava i detta sammanhang blivit förbisedd, bör beaktas. Jag avser härmed den populärvetenskapliga föreläsningsverksamhet, som bedrivs med tillhjälp av rundradion. Rundradioverksamheten har numera fått sådan omfattning och stadga, att den synes vara skickad att fylla en icke ringa del av de uppgifter, som ankommit på den hittillsvarande populärvetenskapliga föreläsningsverksamheten. Rundradion förefaller onekligen att i vissa hänseenden hava mycket goda förutsättningar härför.»

Detta resonnemang kan synas bestickande, men statsrådet torde därvid förbise vissa ganska viktiga omständigheter. Med allt erkännande av många radioföreläsningars värde, måste man bland annat besinna, att hela den mycket stora del av de populärvetenskapliga föreläsningarna, som förutsätter och i hög grad utnyttjar vår tids allt mer utvecklade

illustrationsmöjligheter genom skioptikon och film t. ex., icke kan ersättas av radion. Dit hör bl. a. hela det viktiga konsthistoriska området. Vidare saknas vid radioföreläsningarna den personliga kontakten mellan publik och föreläsare, möjligheten att omedelbart få vissa kompletterande upplysningar, tillfället att se på föreläsningslokalen tillgänglig litteratur o. s. v. Slutligen är publiken i den mån den hänvisas till radion helt beroende av radioledningens val av föreläsare, och kan icke, såsom genom de lokala föreläsningsbestyrelserna äger rum, kalla de föreläsare som man önskar höra. Att denna rätt icke missbrukas till att kalla olämpliga föreläsare, därför innebära villkoren för statsanslaget och de av vederbörande statliga organ ombesörjda katalogerna över statsunderstödda föreläsare och deras numera noggrant granskade ämnesval en god garanti.

Till sist må sägas att radions nytta härmed ingalunda bestrides, och att radion ingalunda innebär någon konkurrens med föreläsningsverksamheten i övrigt; tvärtom torde den håg för bildning och kultur som väckes genom radion ytterligare stimulera intresset för den mera systematiska bildningsverksamhet som de lokala föreläsningarna avse att utöva.

Då nu även en ytterligare utvidgning av samarbetet mellan olika folkbildnings- och föreläsningsorganisationer äsyftas med tillhjälp av det allmänna föreläsningsanslaget, synes det mer än någonsin önskvärt, att icke någon fortsatt avknappning på statens välbehövliga och överallt, högt uppskattade bidrag till den lokala populärvetenskapliga föreläsningsverksamheten må äga rum. Skolöverstyrelsen har otvivelaktigt fullt fog för sitt upprepade krav på återgång till åtminstone så högt anslag som utgick för budgetåret 1932/1933, nämligen 300,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av kronor 300,000.

Utskottet torde benäget vidtaga de jämkningar i bestämmelserna om användningen av detta anslag, som eventuellt kunna erfordras vid bifall till denna höjning.

Stockholm den 21 januari 1936.

J. Bergman.

John Björck.